

Vejvrede i trafikken

En analyse af vejevrede i trafikken i 2022
udarbejdet af Erfarne Bilister for GF Fonden

Dette notat om vejvrede i trafikken er udarbejdet af Jette Ravn og Marlene Rishøj Cordes, Erfarne Bilister for GF Fonden. Notatet formidler analyser af en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse gennemført af YouGov i perioden 7-11 januar 2022 med 1007 respondenter. Formålet var at tage temperaturen på omfanget af vrede og aggressiv adfærd i trafikken. De afsnit, hvor der er beskrevet forskelle i forhold til alder eller køn, er resultaterne signifikante.

GF Fonden gennemførte også repræsentative spørgeskemaundersøgelser i 2017 og 2019, hvor respondenterne blev bedt om at huske et helt år tilbage. Resultatet fra 2022 dækker kun over bilisternes oplevelser indenfor de seneste tre måneder, idet store dele af samfundet var nedlukket pga. COVID-19 i løbet af 2021 og trafikmængden derfor i perioder var meget mindre end normalt. Undersøgelserne er derfor ikke direkte sammenlignelige, og sammenligninger bliver kun brugt, hvor det giver mening.

Hvad er vejvrede?

Vejvrede er både et udtryk for aggressiv kørsel, og trafikanter, der udtrykker sig aggressivt, mens de færdes i trafikken. Vejvrede er et synonym for temperament; det danske udtryk stammer fra det engelske begreb "road rage", der egentlig bør oversættes til vej-raseri, men på dansk er blevet til vejvrede, måske fordi det er en allitteration (også kaldet bogstavrim). Vejvrede forekommer blandt alle trafikantgrupper, både bilister, cyklister, fodgængere m.fl. og i mange forskellige situationer.

Vejvrede opstår, når en trafikant bliver vred og lader sit temperament løbe af med sig, så det går ud over andre i trafikken. Det kan både være i form af aggressive verbale udtryk, fysiske fagter og aggressiv kørsel. Det er fx et udtryk for vejvrede, både når man sidder i sin bil og råber ad andre bilister, ligesom det også er vejvrede, hvis en cyklist giver fingeren til en bilist. Situationerne opstår blandt andet fordi nogle trafikanter ikke magter at kontrollere deres vrede og nedtrappe den i situationen. Der er også trafikanter, som mener, de er i deres gode ret til at reagere aggressivt overfor andre mennesker i trafikken, når de bliver vrede.

Vejvrede kan bidrage til, at nogle trafikanter bliver frustrerede, så der opstår farlige situationer i trafikken, og indimellem kan det udvikle sig til aggressive udbrud og voldelige trusler mellem trafikanterne.

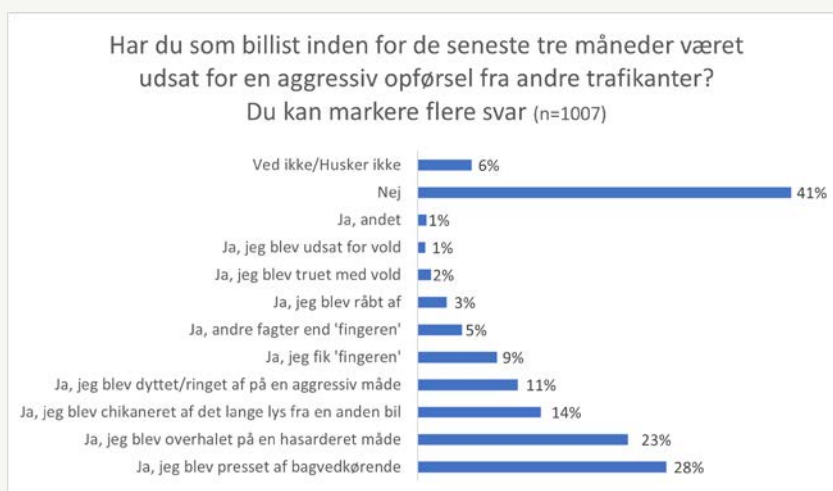
Der er en sammenhæng mellem vejvrede og risikoadfærd i trafikken, og vejvrede øger dermed risikoen for at blive involveret i ulykker. Ifølge en forskningsrapport fra DTU (2020) kører vrede trafikanter tættere på dem, der kører foran, de accepterer en kortere sikkerhedsafstand til andre trafikanter, de har nedsat opmærksomhed på den konkrete trafiksituation, og de er mere tilbøjelige til at overtræde færdselsloven.

Det er også mest de potentielt farlige situationer i trafikken, som ifølge GF Fondens undersøgelse fra 2022 gør bilisterne mest irriterede. Det er:

- Når andre bilister laver en hasarderet overhaling
- Når andre trafikanter kører aggressivt
- Når andre bilister kører for tæt på den forankørende
- Når andre bilister ikke trækker ind på motorvejen
- Når andre trafikanter taler i mobiltelefon
- Når andre trafikanter kører for langsomt
- Når andre bilister ikke blænder ned i mørke

Hvem bliver udsat for vejvrede?

Niveauet af oplevet vejvrede blandt bilister ligger højt. Over halvdelen af respondenterne (53%) svarer, at de inden for de seneste tre måneder har oplevet aggressiv opførsel fra andre trafikanter. I 2017 og 2019 lå den oplevede vejvrede på hhv. 55% og 63%. Disse tal er ikke direkte sammenlignelige med tallene fra 2022, da det i de to tidligere undersøgelser var set over et helt år. Man kan ikke konkludere, at den oplevede vejvrede samlet set, er faldet, men man kan konstatere, at den stadig ligger højt – særligt set i lyset af, at de 53%, der har oplevet vrede i trafikken, har gjort det i løbet af kun tre måneder.

De fleste bilister peger på oplevelser, hvor de enten blev presset af en bagvedkørende bil (28%), blev overhalet på en hasarderet måde (23%) eller blev chikaneret af det lange lys fra en anden bil (14%), men også mange fortæller, at de er blevet dyttet ad på en aggressiv måde. Mænd oplever oftere vejvrede (57%) end kvinder.

Undersøgelsen viser også, at 2% af de danske trafikanter har oplevet trusler om vold, og 1% har oplevet decideret vold i trafikken indenfor de seneste tre måneder.

Det er især unge mellem 18-29 år, hvor 7 ud af 10 fortæller, at de har været udsat for andres vrede (69%). Faktisk har hele 6% af de unge oplevet, at de blev udsat for vold, hvor kun 1% af alle respondenter har oplevet dette.

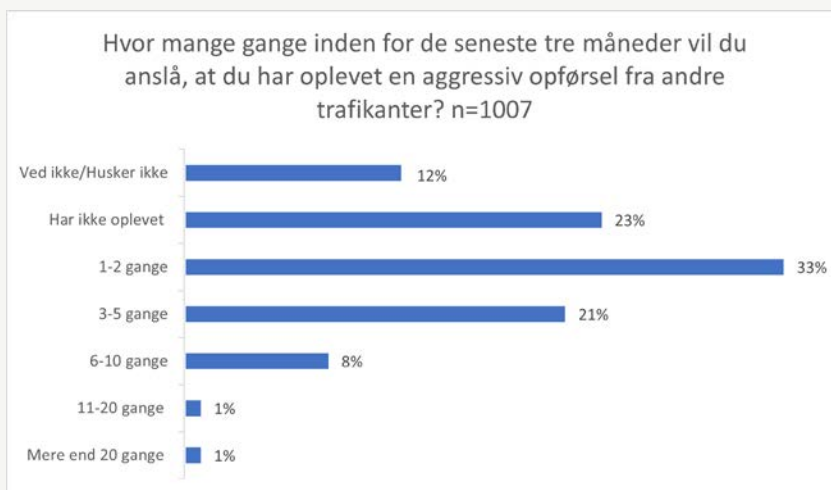
Et par bilister giver konkrete eksempler på aggressiv adfærd fra trafikken:

"En anden trafikant mente, at jeg havde lavet en trafikforseelse og sparkede buler i min bil"

”En forankørende stod ud og råbte ad mig. Mente jeg kørte for tæt på. Vi kørte langsomt og var minimum 30 meter væk”

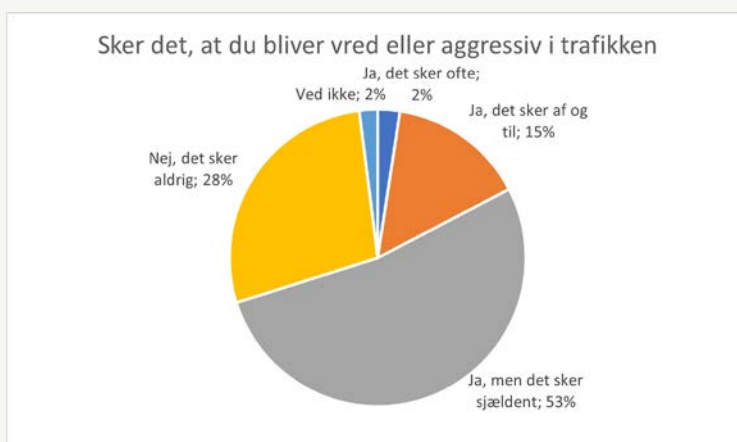
”Blev presset af en forankørende på en smal vej med parkerede biler. Bilisten tvang mig til at bakke hele vejen op til en trafikeret vej”

Vejvrede i trafikken må desværre siges at være en hyppig oplevelse. Hver tredje bilist har oplevet vejvrede 1-2 gange, og hver femte bilist har oplevet det 3-5 gange. Kun lidt mindre end hver fjerde bilist rapporterer (23%), at de ikke har oplevet aggressiv kørsel inden for de seneste 3 måneder.

Yngre bilister er mest og oftest aggressive

Der er mange bilister, som bliver vrede og udviser aggressiv adfærd i trafikken. 7 ud af 10 bilister svarer ja til, at det sker, de bliver vrede eller aggressive, når de kører bil, og det sker oftere for unge bilister end for ældre; hver fjerde ung mellem 18 og 29 år svarer, at det sker af og til. Der er også flere blandt de 18-29 årige (6%) og 30-39 årige bilister (7%), som svarer, at det ofte sker, de bliver vrede eller aggressive. Samlet for alle bilisterne gælder det kun for 2%.

Der er forskel på, om man bliver vred, mens man kører bil, og om man lader vreden komme til udtryk. 70% har således oplevet at blive vrede i trafikken, mens næsten hver tredje bilist (30%) fortæller, at de også har givet udtryk for deres vrede. Der er flest mænd (37%) og færrest kvinder (23%), der siger, de

har udvist vejvrede. Det er især de unge mellem 18-29 år (46%), som udtrykker deres aggressivitet i trafikken. Bilister på 60 år og ældre giver mindst udtryk for deres vejvrede (23%), og det ser ud til, at omfanget af vejvrede falder med alderen.

Det, som flest siger, de har gjort i 2022, er, at de har givet en anden bilist det lange lys (13%). Det er måske ikke farligt i sig selv, men når man ser på, hvem der har foretaget en hasarderet overhaling, truet andre trafikanter med vold eller ligefrem udsat andre for vold i trafikken, så tegner der sig et billede af, at det særligt er de unge bilister, som udviser en mere farlig og truende adfærd i trafikken.

Unge bilister laver flere hasarderede overhalinge end andre bilister (7% af de 18-29 årige mod kun 2% blandt alle). De unge truer også mere med vold i trafikken end andre. Således svarer 4% af de unge ja til det spørgsmål, mens det samlet for alle aldersgrupper kun er 1%, der har truet andre med vold. Det er en stigning blandt de unge siden 2019, hvor ingen af dem havde truet med vold, og det selvom der dengang blev spurgt et helt år tilbage.

Det er også de yngre bilister, der mest har udsat andre for vold. 4% af de 30-39 årige har udsat andre for vold i trafikken, mens det samlet for alle aldersgrupper er 1%. I 2019 svarede kun 2% af de 30-39 årige, at de havde udsat andre for vold i trafikken. Selvom der er tale om små tal, er det et bemærkelsesværdig sammenlignet med de tidligere undersøgelser. Vejvrede med voldeligt udtryk – raseri kan man kalde det – er altså noget, som ikke tidligere forekom blandt yngre bilister.

Det giver anledning til at overveje, om der skal være to niveauer for udtryk, der beskriver aggressiv adfærd i trafikken, nemlig hhv. vejvrede og vejraseri. Når trafikanter har en decideret farlig og voldelig adfærd, fx ved bevidst at køre for tæt op bag en forankørende, true med vold eller decideret udøve vold i trafikken, så er det vej-raseri, hvilket også ligger tættere på betydningen af det engelske begreb ”road rage”.

Andres trafikanters adfærd gør bilister aggressive

Langt de fleste bilister svarer, at når de bliver vrede eller aggressive i trafikken, så skyldes det, at de bliver påvirket af den måde, andre trafikanter kører på. Det gælder næsten 2 ud af 3 (64%). Der er flest blandt bilister på 60+ år, som angiver, at de bliver påvirket af andre bilisters kørsel (72%) og færrest blandt 30-39-årige (50%).

Når du bliver vred eller aggressiv, hvad tror du så, det skyldes?

Hver fjerde bilist mellem 18-49 år svarer, at de bliver vrede i trafikken, fordi de er stressede. Mange unge bilister mellem 18-29 år bliver vrede, fordi de i forvejen har travlt (28%) eller er i dårligt humør (27%), og dårligt humør er også en af forklaringerne på, hvorfor mange af de 30-39 årige bliver vrede i trafikken (22%).

Nogle af de ord, som bilisterne sætter på, hvorfor de bliver vrede eller aggressive i trafikken, handler om at de føler, de blive udsat for fare:

"Bliver vred når andre udsætter mig og andre i trafikken for fare uden grund"

"Jeg ser fare eller fornemmer risiko"

"Hvis andre trafikanter opfører sig aggressivt overfor mig eller min kørsel"

Flere ældre end unge passagerer vil blande sig, hvis chaufføren kører aggressivt

Næsten halvdelen af bilisterne (47%) svarer, at de inden for de seneste tre måneder har prøvet at køre med en bilist, som blev vred eller aggressiv. Det er især sket for kvinder (58%) og unge mellem 18-29 år (62%).

Godt halvdelen (53%) siger, at de som passager i en bil vil reagere, hvis den bilist de kører med, opfører sig aggressivt i trafikken. Der er en kønsforskel, idet flere kvinder end mænd vil reagere. Det gælder især i forhold til at sige noget til bilisten i situationen. Her svarer næsten halvdelen af kvinderne (48%), at det vil de gøre, mens det samme kun gælder for 36% af mændene.

Der er forskel på, hvad de forskellige aldersgrupper svarer. Halvdelen af de 50-59-årige svarer, at de vil blande i aggressiv kørsel, mens det samme kun gælder for 29% af de 18-29-årige. Så de unge oplever mere aggressiv adfærd som passagerer i biler, men de er mindst tilbøjelige til at blande sig i en andens aggressiv kørsel. Det er sådan, selvom de unge også er dem, der oftest kører sammen med andre.

Ifølge nogle af kommentarerne i undersøgelsen kan det tyde på, at det kommer an på relationen til den aggressive bilist, om man blander sig eller ej.

"Det kommer helt an på, om det er en, jeg kender godt eller overfladisk, hvordan jeg vil takle situationen"

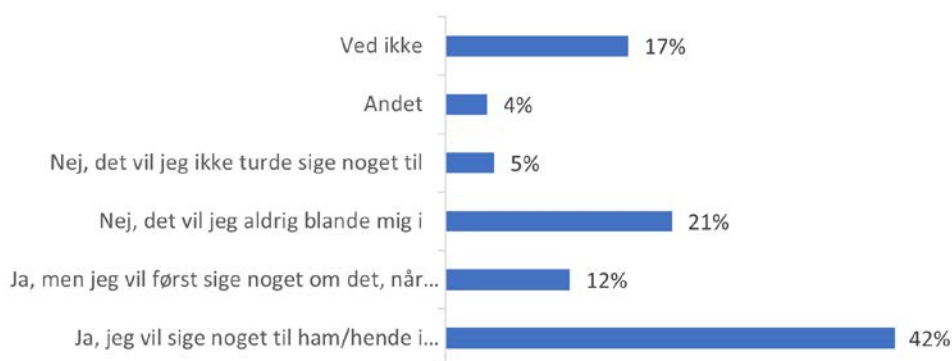
"Det kommer an på, hvor godt jeg kender bilisten"

"Det kommer an på, hvem jeg kører med"

Men andre tager en direkte konsekvens af aggressiv kørsel:

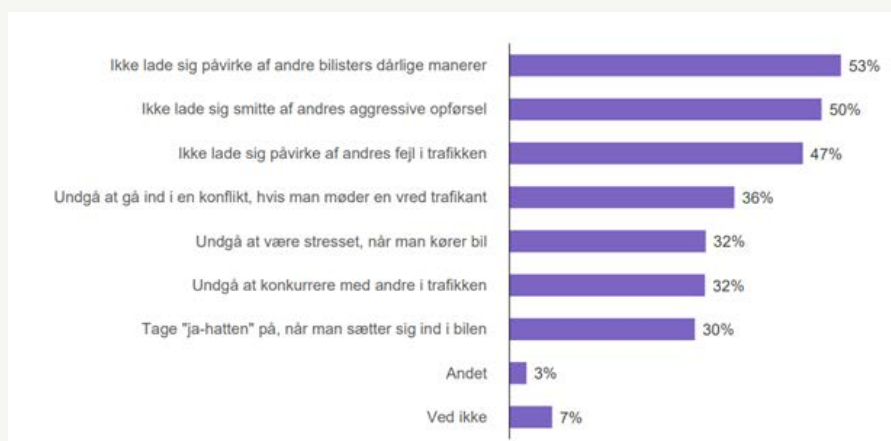
"Ja jeg sagde, at det var en uforsvarlig overhaling og kørte ikke med pågældende siden"

Hvis du kører med en bilist, der bliver vred eller opfører sig aggressivt i trafikken, vil du så som passager reagere på det (n=1007)

Aggressiv kørsel er farligt – hvad skal man gøre?

Langt de fleste bilister mener, det er farligt at blive vred eller aggressiv i trafikken (81%). Der er færrest både blandt de 18-29-årige og de 30-39-årige, der tror, det er farligt (72%) sammenlignet med andre aldersgrupper.

Hvad synes du, man selv kan gøre for at undgå at blive vred eller opføre sig aggressivt i trafikken? Du kan markere flere svar. n=

Så hvordan undgår man selv at blive vred eller køre aggressivt? De tre vigtigste ting, man kan gøre for at undgå at blive vred eller opføre sig aggressivt i trafikken, er ifølge bilisterne "Ikke skal lade sig påvirke af andre bilisters dårlige manerer", "Ikke skal lade sig smitte af andres aggressive opførsel" eller "Ikke skal lade sig påvirke af andres fejl i trafikken". Der er ingen forskel på alder eller køn.

Er par andre gode råd fra undersøgelsen:

"Slap af, man kan ikke gøre noget alligevel (uden at gøre det hele værre)"

"Træk vejret dybt, slap af"

"Undgå at være presset tidsmæssigt"

"Lære at det vigtigste er, at trafikken glider. Giv plads til andre"

Konklusion

Vejvrede er desværre stadig hyppigt forekommende i trafikken. Lidt over halvdelen af alle bilister har oplevet vejvrede inden for de seneste tre måneder. Langt de fleste af dem, der har besvaret undersøgelsens spørgsmål, mener, det er farligt at udtrykke vrede eller opføre sig aggressivt i trafikken. Det har de ret i, fordi vejvrede faktisk øger risikoen for at blive involveret i en trafikulykke. Når man bliver vred, mens man kører bil, kan det let tage opmærksomhed fra det, man ellers skal holde øje med i trafikken, og vrede trafikanter kører mere risikobetonet end ikke vrede trafikanter.

Rigtigt mange bilister har prøvet at blive vrede eller aggressive, når de kører bil. Det svarer 7 ud af 10 bilister ja til, og blandt dem er der flere mænd end kvinder. Omfanget af vejvrede ser ud til at falde med alderen, idet færre end hver fjerde bilist på 60 år og ældre har givet udtryk for deres vrede i trafikken.

Hovedparten af alle bilisterne fortæller, at de bliver vrede, fordi de bliver påvirket af den måde, de andre trafikanter kører på, men hver fjerde bilist mellem 18 og 49 år siger også, de bliver vrede i trafikken, fordi de er stressede, og særligt de unge bliver vrede, fordi de har travlt eller er i dårligt humør.

Særligt de yngre bilister skiller sig ud i undersøgelsen. Hovedparten af de 18-29 årige (7 ud af 10) har været udsat for andres vrede i trafikken, mens næsten halvdelen af dem også selv har udvist vejvrede. Det er derfor særligt problematisk, at mange af de unge bilister siger, at de ikke vil påtale aggressiv kørsel, når de selv kører med en vred eller aggressiv bilist. I de to tidligere undersøgelser om vejvrede, som GF Fonden gennemførte i 2017 og 2019 var de unge bilister ikke dem, der havde oplevet eller udtrykt mest vejvrede. Derfor bør man se på, hvordan unges stigende vejvrede kan forebygges og nedtrappes.

Vejvrede kan undgås ved at vise overskud i trafikken, ved ikke at lade sig påvirke af andres fejl og aggressive opførsel og ved at undgå at gå ind i konflikter med andre trafikanter. Man kan også forebygge vejvrede ved at køre afsted i god tid og lade være med at køre bil, hvis man er stresset. Flere af os skal også øve os i at sige fra overfor vejvrede, når vi oplever en chauffør opføre sig aggressivt i en bil, hvor vi selv er passagerer. Det er alt sammen noget, de fleste af os skal blive bedre til.

Erfarne Bilister:

*Jette Ravn, tlf. 28 57 88 65 | Marlene Rishøj Cordes, tlf. 26 84 00 64
info@erfarnebilister.dk – www.erfarnebilister.dk*

GF Fonden

Jernbanevej 65
5210 Odense NV

